

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Qui mercenarij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Et vt compendio persequar. Vnâ sententia omnia complexus est Fancius. Si obediens passio Christi est nostra iustitia, tunc Christus ipse non est nostra iustitia. Christus ipse non est passio, nec passio Christus. S. Paulus autem & tota Ecclesia Catholica, consentunt Christum ipsum, esse fundamentum, & iustitiam nostram.

Hæc quamuis puerilia sint, & inter miseros illos Antabatas agitentur, idcirco tamen attuli, vt appareat, eisdem argutis sanctorum merita, & Christi non modo merita, sed etiam sanctificationem nostram, & redemptionem tolli. Neque enim argumentis opus est, sed audisse nugas, est soluisse. Quis enim nescit à morte nos liberatos à Deo, à diuinâ naturâ, sed precio, merito, satisfactione sanguinis Christi, dignitatem à diuinâ hypostasi habentis. Quod vero iustitiam nostram creaturam negat, planè est ridiculum, sed ex Calvinismo, qui omnem creaturam imperfectam fugit, quasi non possit creatura per rem aliquam creatam fieri iusta. Arrenouatio, regeneratio, omnia illa sunt res creatæ, & dona Dei. Nec potest sine Deo esse nostra iustitia quamuis Deus nō sit. Est enim donum Dei quod qui accipit, sine Deo esse non potest, quamdiu donum Dei in ipso est. Denique quod ait creaturam non posse vitam præbere, verissimum est Deus homo vitam probet, non nudus homo. Quibus ex rebus apparet Osiandinos dicere, & abique iuco impios esse, nec Christi sanguini quicquam deferre; alios ita contra eos disputare, vt tamen occasionem & argumenta suppeditent.

Iustitia nostra creata est.

ADAMI CONZEN
112
+ Evangelium
CVI
13

VERSUS 12. 13.

Mercenarius autem est qui non est pastor, cuius non sunt oues propria, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit: & lupus rapit, & dispergit oues. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus.

QUESTIO I.

Qui mercenarij?

§ 1. **M**ercenarium Dominus definit, qui non est pastor, cuius non sunt oues propria, qui fugit, cui oues non sunt curæ, quia mercenarius est. Bonus pastor animam ponit, vt Syrus habet: & Nazian. p. 891. & Ambrosius T. 4. p. 163; Latinus, dat. Græcus πῶνός τε, vel δῶνός τε. ponit, vel dat; nulla sensus diuersitate. Tanti sunt illi oues, at mercenarius, nec est illi cura de ouibus, ὅτι οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ. Est vero mercenarius cui non est cura ouium salus, nisi solum ob mercedem, quiq; in re sacra illud usurpat.

Mercenarius non oues sed lucrum petit.

Μισθός δ' ἀνδρὶ φίλω εἰρημὸν ἀρετῆς ἐστίν.

Merces viro amico dicitur sufficiens & æqua.

Horum ingens est multitudo, & olim erat cum Dominus quereretur non esse, qui clauderet ostium suum gratis. Porro duplex est operariorum genus, qui mercedem præstolantur. Quidam enim expectatione sui commodi, verè tamen laborant, alij palam flagitiosi sunt. Qui tamen cum vera doceant, audiendi sunt, tenent enim Cathedram Moysis, & Apostolorum, ita etiam monet Augustinus tract. 46. in Ioan. & ferm. 49. de verbis Domini, & Chrylost. hom. 7. in Ezechielem.

§ 2. Pastoris igitur boni est, pro ouibus mori, fugere mercenarij. Quando fugere liceat. Disputat

Athanasius l. de fugâ suâ, & Augustinus l. 2. c. 8. contra Gaudentium. Tertullianus etiam de fugâ pastorum, in o Christianorum librum conscripsit. Tenendum non omnem pastorem fugam vetari, sed eam que fit mercenarij, cui oues curæ non sunt, quâ oues exponuntur rapacitati luporum, dissipantur, & perduntur. Fugit Athanasius, ante eum Cyrianus, & multa Episcoporum millia. Fuga sæpe vitior est ouibus & magis necessaria gregi, quam mors pastoris, de illa dixi comment. in Mattheum. Vide etiam Augustinum Epist. 180. ad Honoratum

Mercenarij etiam vere dicunt.

§ 3. Commendat autem Dominus omnibus, qui præsumunt iteratâ repetitione ouium diligentem curam, vt querant, quemadmodum docet Theophylactus τὸν ἀεὶ δῶν ἀφ' ἐλευθέρου, non autem ἀπὸ ἐκείνου, emolumenta gregis, non questum lucri turpis. Magnum est enim inter pastorem ouium, & populi præpositum discrimen; vt est apud Nazianzenum oratione primâ, pag. 45. Haud quaquam idem esse existimabam, a: ne nunc quidem existimo gregi aut armento præesse, & hominum animas gubernare. Ille enim quam pinguisimas & obestimas oues ac boues reddere sufficit: idq; sibi & pastor & bubulcus, ob oculos ponens, irrigua & conspicienda loca explorabit, gregemq; & ad pascua ducet, & à pascuis educet, fissurâq; recreabit, & alio mouebit, ac recreabit, aliquoties quidem pedo, vt plurimum autem fistula. Nihil porro aliud negotij pastor aut armentarius habet, quam vt cum lupi nonnumquam pugnet, atq; interdum etiam agram ouem aut bouem visitet. Magna autem temporâ parte querens ipsi, & umbra & fistula cura erunt, & in pulchra herba corpus sternere, atq; propellendam aquam, & sub leuissima aura lectum ex tempore compingere, amatorum etiam quiddam cum Cysibio canillare, ac oues vel boues alloqui, & ex his etiam pinguisimas quasq; comedere, aut pretio addicere. Virtutis porò ne leuissima quidem cura gregem vltim aut armentum vquam tetigit. Quæ enim virtus eorum esse queat? aut quis eorum commotum potius, quam voluptatem suam spectauit?

Atque vtinam illa considerent prelati, qui bona Ecclesiarum, etiam parochialium quasi gurgites absorbent, partum solliciti quomodo salus animarum procuretur. Interim hæreses obtinent, bella premunt, quorum malorum finis sperandus non est, donec illi, quibus aliorum corrigendorum onus impositum est, se ipsi corrigant.

Curapi- storum.

Et eodem modo circa finem orationis, atque eius exepetes Elias Cretensis. Quam vero sollicitudinem suscepisset, cum Episcopatum admisit, oratione ad patrem Gregorium, quæ est septima, exponit. Hæc sunt, quæ ego meruisti, acerbitate ac mestitia impleris sum, eodem modo affectus, quo pueri ad fulguria, ex quorum speculo conuictam cum admiratione & stupore voluptatem capiunt. Spiritum enim simul & amant, & extimui: nonnulli temporis spatium opus habui, vt me ipse colligrem & excitarem, ac meliori tutioriq; parti adiungerem: vt subducente se sentore, nõ secus ac Zizanijs in semine, malisq; cogitationibus meliori consilio cedentibus spiritus iam plane vinceret, meq; ad simulatum suum & ministeriũ vteretur, ad populi huius instauratione, ad virumq; doctrina genus, tam quod in sermone quæ quod in opere vitæq; exemplo consistit, per arma iustitie tam dextra quam sinistra, ad commo dam pascendi gregu rationem, à mundo abstrahentem, ad Deum adducentem, corpus exhaurientem, spiritum augentem, tenebras fugientem, luce gaudentem, feras propellentem, ouile colligentem, præcipitia & desertas solitudines cauentem, ad montes & edita loca greges impellentem.

Clemens Alexandrinus lib. 1. prædagog. appellat prædagogum nostrum ait Christum, eum que imitantem præfulibus proponit, pag. 44. πῶς ἐν ἡ τούτῳ ἵστα. ποῦν τὸν ὑπόβολον ἀποληπίεν τὸ γάλα τῶν νηπιῶν; εἴτε ποιμένες ἐσμεν, εἰ τῶν ἐκκλησιῶν ἀσθενεῖν καὶ ἐκκόνα τῆ ἀγάθῃ ποιμένων. Quomodo igitur

Bonum pæ- storum

igitur non est intelligendum Apostolum hoc modo intelligere
hac infinitum siquidem pastores sumus qui Ecclesie presumus
ad imaginem boni pastoris?

VERSUS 14. & 15.

Ego sum pastor bonus: & cognosco
meas, & cognoscunt me mea. Sicut
nouit me Pater, & ego agnosco Pa-
trem: & animam meam pono pro
ouibus meis.

QVÆSTIO I.

Quomodo cognoscat oues?

§.1. Ignorat ouium faciem Mercenarius, raro enim
visit. Non est enim illi cura ouium salus.
Agnoscit pastor bonus, quia per eum, & in eo viuunt.
Eum oues vicissim cognoscunt, amicitie enim & fa-
miliatatis est cognitio. Cognitione non modo appro-
bationem, affectionemque significat hoc loco, sed præci-
pue prouidentiam, quâ omnia ouibus euentura præ-
sciunt, & rationem eas tuendi constituit. Cognoscunt
autem Christum oues fide, non eo modo quo cogno-
scuntur: nam multi nesciunt se oues esse, sed Dei mi-
sericordiâ sunt oues.

§. 2. Diuinitatem, & cum patre æqualitatem
cognitionis paritas demonstrat. Deum enim eo mo-
do cognoscere, quo cognitus est, nemo potest, nisi
Deus. Chryostomus ouium cognitionem, quâ pas-
torem cognoscunt inæqualem, Christi, & Patris æ-
qualem dicit: *Αλλ' ἐκ τῆς ἰσῆς ἢ γνώσεως: ἀλλὰ ἡ ἰσῆς ἐστὶν τῆς πα-
τρὸς, ἢ ἐμῆς. Αὐτὸν παρ' αὐτὸν ἰσῆς, ἀλλὰ ἡ ἰσῆς ἐστὶν τῆς πα-
τρὸς, ἢ ἐμῆς.* At non par cognitio, sed illa qua Patris est mea,
est æqualis. Et Theophylactus multo clarius: *ἄρα τῆς γὰρ
φροῆς ἐπίσταται αὐτὸν ἀνεπίστος, ἀς αὐτὸς ἐμῆς. Σὺ ἐν ἑαυτῷ
ἀκριβῶς ἀκριβῶς ἴσθι, ἢ ἴσθι ἐμῆς.* Sic enim cogno-
scio accurate ipsum, sicut ipse me.

§. Athanasius accurate locum hunc perpendit: &
Christi diuinitatē probat orat. breui contra Arianos:
*εἰ τὰς κνρὶς λέγουσι τὸν ἑδὲς γνώσεως τὸν πατέρα τις
ἐπίσταται εἰ μὴ ὁ αὐτὸς ὁ πατὴρ πᾶς ἐκ ἀληθείας
εἶπεν ἑπὶ θεομάχοι, λέγοντες, μήτε ἀρχαίον μήτε
γνώσεσθαι τὸν πατέρα ὡς ἡ ἢ ἐτελείως; εἰ δὲ ὁ
κύριος λέγει καθ' ἑαυτὸς γνώσεται με ὁ πατήρ, κα-
τὰ γνώσεσθαι τὸν πατέρα: ἐκ ἐκ μέρους ἢ γνώσεται τὸν
πατέρα: ὁ πατήρ τὸν υἱὸν πᾶς ἐμείνοντα φωναροῦ-
τες, ἐπὶ ἐκ μέρους, ἢ ἐπὶ ἀλήθειας ὁ υἱὸς γνώσεται τὸν πατέρα;*
Pater cum Dominus ait: Nemo nouit Patrem nisi
filius. Et rursus: Non quod Patrem viderit quisquam,
nisi is, qui est à Patre. Nonne cum Deo ipso pugnant isti,
dum patrem à filio perfectè videri, cognoscique negant. Etenim si
Dominus dicit: Quomodo nouit me Pater, ita &
ego cognosco Patrem: Pater verò non ex patris antum cog-
noscit filium, profecto insaniunt isti, qui filium non plenè, sed
tantum ex parte cognoscere patrem blaterant.

§. 3. Tanti cognitionem illam fecerunt Vbiqui-
tistæ, vt ex humana natura diuinam fecerint. Dispu-
tat Hunnii Hyperapistes de omniscientiâ Christi, &
ex eo, quod nouerat oues suas, ait communicatam
humanæ naturæ omniscientiam diuinam. Cui do-
ctissimè respondet in refutatione Mæuii libelli no-
ster Gregorius. [Si, vt patet, p. 192. c. T. 2. Confe-
quentiam neges, mox audies hanc probationem:
Quia hæc scire proprium est diuinæ naturæ. Respon-
deo: scire hæc talia per se, & per scientiam increatam
& infinitam: esse proprium Dei: At negamus huma-
nam naturam Christi, seu Christum secundum hu-
manam naturam, sciuisse hoc per se, & per scientiam
increatam & infinitam: sed ex dono Dei; idque creato

& finito; quia per lumen creatum & finitum hæc om-
nia cognita habuit.

Dixi iam in labyrintho Cretico hunniano; si hoc
Hunnianum & Mæuium argumentum concluderet,
secuturum, etiam Prophetas, omniscientiæ di-
uinae attributum sibi communicatum habuisse. Quia
& ipsi longè post futura cognouerunt, & prædixerunt:
etiam ipsi cogitationes hominum occultas viderunt
& peruiderunt: Etiam ipsi quid lateret in pectore la-
gaciter intuiti sunt. Nonne cor Elisæi 4. Reg. 5. præ-
fens erat, quando reuersus est Naaman de curru suo
in occursum Giezi? Nonne vidit Hælisæus, quamuis
absens, quando Giezi accepit vestes & argentum?
Nonne intellexit quo consilio hoc fecerit: videlicet,
vt emeret oliueta, & vineas, & oues, & boues, & fer-
uos, & ancillas? Nonne idem Hælisæus detexit occul-
ta consilia & positas insidias Regis Syriæ 4. Reg. 6.
Nonne hanc ob causam conturbatam est cor Regis
Syriæ, existimantis inter suos esse, qui omnia prode-
ret: quam suspicionem quidam ex famulorum nu-
mero ei eximere tentans: Nequaquam Domine mi-
 Rex, aiebat, sed Hælisæus Propheta, qui est in Israel,
indicat Regi Israel omnia verba, quæcunque locutus
fueris in conclauituo. Nonne Sanctus Petrus Act. 5.
nouit occultas fraudes & fallacias quibus Ananias &
Sapphira Ecclesiam circumuenerint studebant? Et quid
multis ambagibus opus; si in Mæuiana stulticia ali-
quid momentū inest, non in solo Christo, sed in omnib.
Prophetis hæc Vbiquitiam omniscientiæ diuinæ
communicationē naturæ humanæ factā inuenimus.

Mæuius appellat hanc obiectionem stupidam. Stu-
pida, inquit, Gregori obiectio. Nec calumniæ suæ ali-
ter conciliare fidem nititur, quam eius, quod in con-
trouersia positum est, assumptione & repetitione, quæ
si in sua primordia resoluas, summa huc recidet. Ma-
gno discrimine prænotionem & prædictionem Chri-
sti & Prophetarum discrepasse: illius. n. naturam hu-
manam hypostaticè fuisse vnitam verbo: minimè ve-
rò naturam humanā Prophetarum; hinc in illam ipsi
omniscientiæ diuinæ proprietatem transfusam; ne-
quaquam verò in naturam Prophetarum: Quare na-
turam humanam Christi oīa sciuisse per omniscientiā
diuinam, non verò naturam humanam Prophetarū.

An non est hæc egregia responsio? Quasi ideo ne-
cesse, vel etiam possibile sit, omniscientiam diuinam,
vel aliam quamcunq; proprietatem in naturam hu-
manam Christi transfundi, quod sit cum verbo hypo-
staticè coniuncta, ita vt quæ scit, non sciat per creatā,
sed per increatam diuinamq; scientiam? Nonne hoc
ipsū est de quo contendimus? Quam pulchrè ergo
ipsam questionem pro responsio nobis Mæuius appo-
nit? si Hælisæi vel alterius cuiuscunq; Prophetæ natura
humana fuisse hypostaticè cum verbo vnita, non a-
liter nisi per lumen creatum, diuinitus sibi infusum,
futura & abdita cordis consilia cognouisset & perspe-
xisset: Impossibile enim est, vt creata natura aliter in-
telligat in se & per se, quam per scientiam creatam.

VERSUS 16.

Propterea me diligit Pater, quia ego
pono animam meam, vt iterum
sumam eam.

QVÆSTIO I.

Quæ alia oues?

§.1. Vulgatum est non inter doctos modò, sed et-
iam plebè. Vnum ouile ex gentib. & Iudæis
factum, med. à inter duos populos rupta macerit: ve-
tus illa interpretatio fuit. Iulianus de veritate Chri-
stianæ
Ll 4

Duo Eule-
sia per Chri-
stianæ